

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate *

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R:

Ordinea publică în dreptul internațional privat, de C. N. Busdugan.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție*,
secțiunea I: Raluca Nedelcovici cu Maria Ionescu.

Curtea de apel din Galați, secțiunea II: Direcțiunea C. F. R.
cu Al. G. Buluc.

Tribunalul județului Bacău: Ștefan G. Mărgărit cu Cornelia și
Maria N. Andriano.

Cronica judiciară, de d-l Grigore Puricescu.

Ordinea publică în dreptul internațional privat

(URMARE)*

În definitiv, savantul profesor conchide că dispozițiunile de ordine publică, în dreptul internațional privat, sunt dispoziții în adevăr unice, caracterul lor esențial consistă în a se substitui esecțiune și prin urmare de a se opune dispozițiilor legale, cari cărmuesc capacitatea juridică, forma actelor, substanța obligațiilor convenționale, sistemul drepturilor de familie și soarta patrimoniului. Ele se substituiesc și se opun deopotrivă dispozițiilor legale, cărora se aplică de obicei denumirea de dispoziții teritoriale, și care privesc regimul bunurilor și represiunea delictelor civile. În fine, ele au acelaș caracter ca și dispozițiile de procedură și cele penale.

Pillet, care critică analiza făcută de Bartin, și care

*) Vezi *Dreptul* No. 79 și 81 din 1915, No. 3 din 1916. N. R.

vede în teritorialitatea legilor de ordine publică o substituie a unei legi esecțiune, unei legi normal competentă, o consideră ca o superfetație. Pentru ce să nu se spună că în aceste materii legea direct și exclusiv competentă este legea teritorială? Pentru ce să se mențină teoretic competența unei legi diferite, fatal destinată de necesitățile ordinii publice să-și peardă tot efectul? Nu vedem de loc la ce poate servi această nouă complicație¹⁾.

Nu putem termină cu expunerea tuturor părerilor și sistemelor propuse asupra noțiunii ordinii publice, fără a nu vorbi câteva cuvinte și de autorii anglo-ameericani, în specie Story, Dudley-Field și Wheaston²⁾. Ei admit că legile fiecărui Stat se impun tuturor persoanelor aflătoare pe teritoriul său, fără a distinge între naționali și străini. După acest principiu al suveranității absolute, rezultă, pedealtăparte, consecința, că nici un Stat nu poate cărmui prin legile sale un individ, care n'ar fi pe teritoriul său, chiar când acesta ar fi un național al său. Astfel, după această doctrină, suveranitatea legii este absolută în limitele teritoriului, neprimind aplicarea nici unei legi străine; dincolo de frontierele Statului, ea n'are nici un efect, chiar asupra naționaliilor săi.

Acest sistem, pe cât de simplu, pe atât de riguros, autorii citați îl îndulesc cu concesiunea grațioasă ce o face Statul străinilor, concesiune ce atărnă numai de bunul său plac, și care are de scop de a întreține relațiuni curtenitoare cu celelalte națiuni. Acesta este așa numitul sistem al *curtoaziei internaționale* sau

1) Pillet, *op. cit.*, p. 374.

2) Story, *Commentories on the conflict of laws*, p. 21, No. 18, citat de M. Montier în monografia sa: *Du conflit des lois étrangères avec les lois d'ordre public françaises*; Dudley-Field, *Draft and lines of an international code*, traducere de Albéric Rolin, pag. 419, și Henry-Wheaton, *Droit international*, p. 102 și 103.

al *comitas gentium*, în care noțiunea de ordine publică capătă o așa mare extensiune și în care interesul este limita aplicațiunii legilor străine pe teritoriul unui Stat, este respins astăzi de toate țările și autorii de pe continent, ca sprijinindu-se pe o bază falsă a suveranității teritoriale și admisă încă numai în Anglia și Statele-Unite ale Americii.

Odată expuse toate doctrinele și sistemele propuse asupra materiei, să vedem ce trebuie să înțelegem prin legi de ordine publică și care ar fi sistemul mai satisfăcător și mai conform cu spiritul legislațiunilor moderne de pe continent și a noastră în special.

Credem, în această privință, împreună cu d-l Pillet, că trebuie făcută o distincțiune, după cum legile sunt făcute, ca să profite comunității, adică deopotrivă tuturor, sau numai unei categorii de persoane din această comunitate.

Acele dintâi numai sunt legi de ordine publică. În acest sistem, Statul reprezintă necesarmente și interesele comunității și este în acelaș timp și ocrotitorul intereselor particulare. Legile care le decretează și corespund celui dintâi rol al său, sunt legi de ordine publică, de drept internațional, cele care se referă, din contra, la cea de a doua însărcinare a sa, nu fac parte din această categorie. «Este în general destul de ușor de știut, spune d-l Pillet, dacă o lege privată este sau nu este lege de ordine publică. Nu trebuie pentru aceasta consultată exclusiv importanța sa socială (aceasta este o prejudecată pe care am combătut-o dejă), trebuie numai să ne întrebăm cui profită aplicarea sa. Dacă această aplicare profită, în fiecare caz, la anumite persoane determinate, cu escluderea tuturor celorlalte, legea este de ordine privată; dacă, din contra, poate fi considerată ca profitând tuturor sau la oarecare persoane, legea este de ordine publică»³⁾. Legile de ordine publică, ne spune mai departe d-l Pillet, și-au luat naștere din anumite necesități mari ale vieții Statelor. Oricărei comunități sunt necesare pentru existența ei oarecare condițiuni: pacea, siguranța, probitatea în raporturile dintre cetățeni; legile de ordine publică au de obiect să îndeplinească aceste cerințe elementare, și pentrucă 'tind toate la acelaș scop, ele sunt investite toate cu oarecare caractere, care pot să servească la trebuință să le distingă. Legile de ordine publică constituiesc precepte generale și uniforme, adresându-se deopotrivă tuturor persoanelor de orice condițiune. Ele impun tuturor aceleași obligațiuni, fără deosebire de persoane sau de condițiuni, pentrucă ele n'au în vedere individul supus autorității lor, decât ca membru al comunității, și această calitate aparține deopotrivă tuturor particularilor membri ai Statului. Acest caracter justifică încă numele lor de legi de ordine publică.

3) A. Pillet, *op. cit.*, p. 375.

III.

Odată expuse considerațiunile generale asupra legilor de ordine publică, să vedem cari ar fi aceste legi de ordine publică, enumerându-le după categorii.

Voiu începe cu legile penale, cari sunt prin excelență legi teritoriale. Teritorialitatea lor formează una din bazele dreptului penal internațional. Străinii trebuie să se supună prescripțiunilor lor, precum le și pot invocă în favoarea lor. Străinii cari s'ar face vinovați de vreun fapt penal, sunt supuși la acelaș regim de pedepse, precum sunt supuși și cetățenii țării, unde s'a comis faptul; și invers, delictetele săvârșite în prejudiciul străinilor, sunt pedepsite în acelaș mod, cum ar fi dacă naționali ar fi fost victime. Această asemilare complectă față de legile penale între străini și naționali, suferă totuș o excepțiune, fiind unele legi penale proprii numai străinilor și altele celor de al doilea. Astfel, în rândul celor dintâi ar fi, de exemplu, interzicerea de petrecere pe teritoriu a unor străini, cari ar părea suspecti, și în rândul celor de al doilea, niște anumite delictete, pe cari străinii nu le pot comite, cum sunt pedepsele ce ating pe funcționarii prevaricatori, deci persoane ce nu pot fi străini, ci numai naționali, și delictetele militare, cari de asemenea, nu pot fi comise de străini, nefiind supuși îndatoririlor militare. Această categorie de legi este consfințită de codul nostru penal, prin art. 3, 4 și 5. Art. 3 declară că dispozițiunile codului penal se aplică la infrațiunile comise pe pământul României sau pe o navă română, iar art. 5 supune pe străinii domiciliați în România la acelaș regim ca și pe Români (art. 4), în cazurile când crimele sau delictetele ar fi săvârșite în afară de teritoriul României, cu excepția numai pentru străini, cari sunt supuși unei țări cu care avem tratat de extraditiție și dacă extraditiția a fost cerută de țara lor. În această categorie intră și delictetele civile și quasi-delictetele a căror responsabilitate, pur pecuniară, privește deopotrivă pe străini ca și pe naționali.

În al doilea loc, vom cită legile politice, cari, de asemenea, se aplică străinilor, deși ei nebucurându-se de drepturile politice, rămân în totdeauna în afară de competența ce organizează sau reglementează aceste drepturi. E în afară de orice îndoială că ei pot fi pedepsiți decâteori comit crime sau delictete politice.

Legi de ordine publică, cari se impun străinilor, sunt legile relative la drepturile publice ale persoanei, asemenea drepturi fiindu-le recunoscute deopotrivă ca și naționalilor. D. Pillet, pe care îl urmez în această enumerare, țrede că nu trebuie dată acestei regule, că legile politice sunt de ordine publică, o generalitate nejustificată prin nimic. Astfel, mulți autori, zice d-sa, cred că teritorialitatea legilor privitoare la succesiunea imobiliară, se explică prin caracterul lor de legi poli-

tice. Cred, împreună cu d-sa, că acest caracter și-a avut toată puterea sa în timpul feudalității, dar că astăzi proprietatea imobiliară nu poate fi considerată decât de drept privat⁴⁾. D. Pillet se ridică până la un punct, de asemenea, în contra doctrinei franceze, care declară de ordine publică, aplicabile și străinilor, unele dispozițiuni, precum substituțiile fideicomisorii, dreptul de majorat sau acel de masculinitate, chiar când ele s'ar află în o succesiune interesând numai pe străini. Doctrina combătută de Pillet, în susținerea punctului său de vedere, pornește dela ideea, că ar fi să se atențeze la buna ordine și la suveranitatea franceză pe teritoriul său, de a se admite ca niște instituții respinse de Statul francez pentru sine însuși, să poată fi permise străinilor. D. Pillet, care nu contestă că aceste legi ar avea un caracter politic destul de evident și că deci este esențial, din punctul de vedere politic, ca Francezii să nu uzeze de nici una din aceste instituții juridice, se îndoiește dacă este de asemenea necesar ordinii publice franceze, ca străinii să fie opriți și ei dela aceasta pe teritoriul francez. «Chiar când Englezii ar putea să substituiească imobilele lor situate în Franța sau să le transmită în conformitate cu legile engleze, aceasta n'ar asigura beneficiarilor acestor legi nici o supremație politică în Franța, și, invers, dacă Francezii ar moșteni în părți egale niște imobile situate în Anglia, ar fi imposibil de întrevăzut ce rău ar putea cauza aceasta instituțiilor politice din Anglia. Pentru ce atunci să nu lăsăm aplicarea normală a principiilor ordinare de drept»⁵⁾.

Autorul, în susținerea ideii sale, nu poate să nu recunoască, că e necesar a se face o distincție între legile politice, din punctul său de vedere. Unele n'au caracter politic decât cu privire la cetățeni, celelalte îl au în un mod absolut, aplicabil și străinilor. Acestea din urmă sunt singurele absolut teritoriale. Care ar fi criteriul, după care să se conducă judecătorul, când ar fi să aplice o asemenea lege, cu caracter politic, dacă ea este absolut teritorială, deci de ordine publică și pentru străini, nu ni-l arată D. Pillet, care recunoaște singur, că restricțiunea indicată de el conține un nou izvor de dificultăți ce nu le poate tăgădui. Lipsa unui asemenea criteriu mă face să văd toată insuficiența acestei păreri și să consider de ordine publică aplicabilă și străinilor legile relative la instituțiunile juridice vorbite mai sus. În România, fiind prohibite expres prin codul civil substituțiile fideicomisării și nefiind recunoscut dreptul de majorat, străinii a căror legi naționale le permit, nu le pot aplica la noi, căci având

caracterul de legi ce ating interesele politice ale Statului, ele sunt considerate ca legi de ordine publică la care trebuie să se supună străinii ca și Românii.

(Va urmă).

C. N. BUSDUGAN

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I.

Audiența dela 2 Noembrie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Raluca Nedelcovici cu Maria Ionescu

DONAȚIUNE ÎNTRE SOȚI. — DONAȚIUNI DEGHIZATE SAU PRIN PERSOANĂ INTERPUSE. — NULITATE. — MOȘTENITORI COLATERALI. — ART. 940 C. CIV.

Donațiunile între soți, deghizate sau prin persoane interpuse, fiind nule, iar nu numai reducibile, nulitatea lor se poate cere de către orice moștenitor care are interes.

No. 609. — Casată, în urma recursului făcut de Raluca Nedelcovici și soțul său, decizia Curții de apel din București, secția II, No. 184 din 1914, în proces cu Maria Ionescu.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy; d-l avocat I. Boombă, pentru recurentă, în desvoltarea motivului de casare; d-l avocat D. N. Comșa, pentru recurentă, în combateri; d-l procuror general Sc. Popescu, în concluziuni pentru casare.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Rea interpretare și violarea art. 940 alin. II c. civ. Curtea de apel constată, în fapt, că Tănase Ionescu, fratele meu, azi decedat, a făcut soției sale, Maria Ionescu, o donație deghizată și prin persoane interpuse, o jumătate din imobilul din București, str. Rinoceru, 21, totuși respinge cererea mea de anulare, pe motivul că asemenea donațiuni deghizate nu pot fi anulate decât în folosul moștenitorilor rezervatari, adică reduse ca o sancțiune a rezervei. Judecând astfel, nesocotește dispozițiunile art. 940 c. civ., care cuprinde două idei clare: în alin. I declară reducibile donațiunile făcute pe față, sincere, directe sau indirecte, iar prin alin. II declară nule, nu reducibile, toate donațiunile deghizate și prin persoane interpuse, nulitate ce poate fi invocată și de colaterali».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că Tănase Ionescu, fratele recurentei și soțul intimatei, vânzând un imobil lui C. Nisipeanu, fratele intimatei, iar acesta vânzându-l, la rândul său, surorii sale, care eră soția lui Tănase Ionescu, Curtea de apel constată, din diferite fapte și împrejurări, că sub aceste vânzări succesive se ascunde o donațiune deghizată, pe care Tănase Ionescu a făcut-o soției sale, consideră însă că o asemenea donațiune nu este anulabilă, decât dacă este făcută în favoarea unei persoane incapabilă de a primi, și reducibilă, dacă întreze coti-

4) Proprietatea imobiliară rurală la noi însă e de drept politic, conform art. 7, § 5 din Constituție, care interzice străinilor dobândirea de imobile rurale în România, sub orice titlu.

5) Pillet, *op. cit.*, p. 380.

tatea disponibilă, atunci când există erezi rezervatari, ceea ce nu este cazul în speță, și de aceea a respins acțiunea prin care recurenta, sora lui Tănase Ionescu, a revendicat dela intimata acel imobil;

Că, prin motivul de casare invocat, se aduce în judecata acestei Inalte Curți chestiunea de drept de a se ști dacă donațiunile deghizate, făcute între soți, sunt anulabile sau numai reductibile dacă întrec cotitatea disponibilă, atunci când sunt erezi rezervatari;

Considerând că, art. 940 c. civ. prevede că soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult decât se arată mai sus și că orice donațiune deghizată sau făcută unei persoane interpuse, este nulă;

Considerând că, prin acest articol, legiuitorul a făcut deosebire, în ce privește donațiunile între soți, între donațiunile indirecte, cari nu pot trece peste cotitatea disponibilă, între soți și deci sunt reductibile, și între donațiunile deghizate sau făcute prin persoane interpuse, pe care le-a declarat nule, iar nu numai reductibile;

Considerând că, această deosebire cu sancțiuni diferite, pe care a făcut-o legiuitorul, prin cele două alineate ale art. 940, se explică prin aceea că, în cazul unei donațiuni indirecte, natura actului și persoana donatarului nefiind ascunsă, existența donațiunii poate fi ușor constatată, și de aceea a prevăzut numai sancțiunea reductibilității, pe când, în cazul unei donațiuni deghizate sau făcută prin persoană interpusă, ceea ce constituie o fraudă la lege, legiuitorul a edictat o sancțiune mai severă, aceea a nulității, pentru că proba unei asemenea donațiuni va fi mai greu de făcut, și că, în primul caz, soțul donator poate ușor revoca donațiunea, pe când în al doilea caz această revocare ar fi, dacă nu imposibilă, dar foarte anevoioasă din cauza probelor de administrat;

Considerând că, nu se poate susține că ambele alineate ale art. 940 se referă la un singur fel de donațiuni și că, prin urmare, fie făcute indirect, fie deghizate sau prin persoane interpuse, ele vor fi reductibile, dacă întrec disponibilul, de oarece legiuitorul a făcut, în această privință, o deosebire formală și expresă, pentru motivele arătate în considerentul precedent și a prevăzut sancțiuni diferite;

Că, nu se poate zice că, prin sancțiunea nulității cu care legiuitorul, prin alin. II al art. 940, lovește donațiunile deghizate, a înțeles reductibilitatea prevăzută prin alin. I, pentru donațiunile indirecte, de oarece o asemenea inadvertență, de a întrebuiți cuvântul nulitate în loc de reductibilitate, nu se poate presupune în contra textului formal al legii, text care se explică prin considerațiunile arătate mai sus;

Considerând că, donațiunile dintre soți, deghizate sau prin persoane interpuse, fiind nule, iar nu numai

reductibile, nulitatea lor se poate cere de către orice moștenitor care are interes;

Considerând că, în speță, fiind constatată, în fapt și în drept, în mod suveran de către instanța de fond, că este vorba de o donațiune deghizată, făcută de Tănase Ionescu soției sale, intimata în recurs, constatare care nici nu a fost atacată cu recurs, Curtea de apel a interpretat greșit art. 940 c. civ. și deci l-a violat, când a decis că o asemenea donațiune nu poate fi anulată după cererea recurteii, care este sora donatorului, ci numai redusă la cotitatea disponibilă, dacă cererea s'ar fi făcută de un erede rezervatar, ceea ce nu este cazul în speță;

Că, prin urmare, motivul de casare este fundat și că să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI SECȚIUNEA II

Audiența dela 16 Decembrie 1915

Președintele d-lui V. Tătaru, președinte

Direcțiunea C. F. R. cu Al. G. Buluc

CĂRĂUȘ. — ACCIDENT DE TRANSPORT. — PREJUDICIU. —
DAUNE. — ART. 1475 C. CIV. — ART. 425 C. COM.

După art. 1475 c. civ., ale cărui dispozițiuni sunt admise și de art. 425 c. com., cărăușul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrului încredințat, afară numai dacă probează că pierderea sau stricăciunea provine din caz fortuit sau forță majoră.

Deși aceste texte vorbesc numai de lucruri, nu este nici o rațiune ca ele să nu se aplice și la transportul persoanelor, care merită aceeași protecție ca și lucrurile neînsuflețite și care sunt tot atât de neputincioase ca și un obiect fără viață de a se opune unui accident de cale ferată. Dealtminteri, legea vorbind numai de lucruri, se ocupă *de eo quod plerumque fit*, căci la confecționarea codului Napoleon, neexistând căi ferate, lipsea cauza celor mai multe accidente de persoane, iar judecătorul trebuie să aplice legea nu numai la cazurile pe cari legiuitorul le-a putut prevedea în momentul confecționării ei, ci și la alte cazuri pe cari progresul timpului și evoluția socială le supune judecății lui.

No. 158. — Respins, apelul făcut de Direcția C. F. R. contra sentinței tribunalului Covurlui, secția II, No. 143 din 1915, în proces cu Al. G. Buluc.

S'au prezentat: apelanța, prin d-l avocat M. Chirițescu; intimatul Al. G. Buluc, asistat de d-l avocat I. Măgură.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Direcțiunea generală a Căilor ferate române, contra sentinței civile No. 143 din 1915, a tribunalului Covurlui, secția II, prin care s'a admis în parte acțiunea intentată contra-i de

Alexandru G. Buluc și a obligat-o să plătească acestuia suma de 500 lei, cu titlu de daune, plus 60 lei cheltuieli de judecată;

Având în vedere că faptele procesului sunt următoarele: În ziua de 23 Iulie 1914, trenul de persoane, ce pornește din Galați la orele 10 și 40 a. m. în direcțiunea Tecuci, a deraiat în acea zi, între stațiunile Independența și Piscu, vagoanele s'au sfărâmat și câțiva călători au fost omorâți și alții răniți; printre cei răniți se află și intimatul de astăzi, Alexandru G. Buluc, care a fost internat în spitalul Sfântu Spiridon din Galați, unde a stat până la 13 August 1914, și actualmente se găsește în stare de incapacitate permanentă parțială, din care cauză a pierdut din valoarea profesională (capacitatea de lucru) 25—30%, cum constată actul medical aflat la dosar;

Considerând că Direcția C. F. R. prin reprezentantul său, recunoaște că Alexandru G. Buluc a suferit accidentul și nu contestă că, cu ocazia aceluia accident, dânsul se găsește în tren; și de altfel, la interogatorul luat Direcției la tribunal, a recunoscut că, între călătorii trenului care a deraiat, se află și intimatul Al. G. Buluc și că, cu acea ocazie, a fost rănit și internat în Spitalul Spiridoniei din Galați; că, din moment ce Buluc se găsește în tren, negreșit se află în posesia unui bilet, întrucât trecuse mai multe stații până la locul accidentului, în care interval controlul se efectuase, și, dacă nu ar fi avut bilet, funcționarii respectivi ai căilor ferate nu i-ar fi permis să călătorească mai departe; susține însă că, în specie, este vorba de o culpă delictuală și nu contractuală, prin urmare Al. G. Buluc trebuie să facă dovadă că există culpă din partea Direcțiunii, dovadă care nu a făcut-o, căci instanțele judecătorești nu s'au pronunțat în mod definitiv asupra acțiunii publice intentată în contra prepușilor Direcțiunii — funcționarii căilor ferate care conduceau trenul cu ocazia accidentului — abia fiind terminată instrucția;

Considerând că, din moment ce se constată că Buluc călătorește în bază unui bilet, un contract s'a stabilit între dânsul și Direcția C. F. R., care se obligă prin aceasta să-l transporte nevătămat și într'un timp determinat la locul de destinațiune arătat în bilet, prin urmare nu poate fi vorba de delict sau quasi-delict, spre a aplică dispozițiunile art. 998 și urm. c. civil, ci trebuie să aplicăm regulele privitoare la contractul de transport;

Având în vedere că, conform art. 1475 c. civ., ale cărui principii sunt admise și de art. 425 cod. com., căraușul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrului încredințat, afară numai dacă probează că pierderea sau stricăciunea provine din caz fortuit sau forță majoră;

Că, dacă textele vorbesc numai de lucruri, nu este

nici o rațiune ca să nu se aplice și la transportul persoanelor, cari merită aceeași protecțiune ca și lucrurile neînsuflețite și cari sunt tot atât de neputincioase ca și un obiect fără viață, de a se opune unui accident de cale ferată; legea vorbind numai de lucruri, se ocupă *de eo quod plerumque fit*, căci la confecționarea codului Napoleon neexistând căi ferate, lipsește cauza celor mai multe accidente de persoane și deci nu se poate susține cu temei că textele citate conțin o dispoziție excepțională; iar judecătorul trebuie să aplice legea nu numai la cazurile pe care legiuitorul le-a putut prevedea în momentul confecționării ei, ci și la alte cazuri, pe cari progresul timpului și evoluțiunea socială le supune judecăței lui;

Că, în definitiv, chiar admitând că aceste argumente nu ar fi convingătoare și că nu se pot aplică la transportul persoanelor textele citate mai sus relative la transportul lucrurilor, încă responsabilitatea căilor ferate decurge din principiile generale în materie de obligațiuni. În adevăr, Alex. G. Buluc, luându-și biletul de călătorie, și-a îndeplinit obligația și deci Direcția rămâne să-și execute pe a sa, adică de a-l transporta nevătămat la locul de destinațiune; din cauza accidentului, ea nu și-a îndeplinit obligațiunea, și deci, potrivit art. 1082 c. civ., este răspunzătoare, întrucât nu a justificat că neexecutarea acelei obligațiuni a provenit dintr'o cauză străină ce nu-i este imputabilă;

Considerând că, Direcția C. F. R. a susținut, în subsidiar, că, în caz de s'ar admite răspunderea, să se reducă suma daunelor acordate de tribunal, fiind exagerate;

Având în vedere acele elemente de apreciere pe care s'a întemeiat tribunalul, Curtea găsește că suma de 5.000 lei, acordată intimatului Buluc, este bine apreciată și ea atare câtă a o menține;

Că, astfel fiind, apelul făcut de Direcțiunea Generală a C. F. R. urmează a se respinge ca neîntemeiat.

Văzând în același timp și cererea de cheltuieli făcută de intimat, asupra căroră Curtea, statuând, le fixează la 50 lei.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Semnați: V. Tătaru, G. Sărățeanu, V. Bălășescu,
M. D. Patron, C. C. Vasiliu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI R.-SĂRAT

Audiența dela 20 Noembrie 1915

Președinta d-lui C. M. Ionescu, judecător de ședință

Ștefan G. Mărgărit cu Cornelia și Maria N. Andriano

CEȘIUNE.— DREPTURI SUCCESORALE.— ACȚIUNE ÎN PARTAJ.— SUBROGARE.— ART. 728 C. CIV.

SUCCESIUNE.— PĂRȚI INDIVIZIVE DINTR'UN BUN DETERMINAT.— ACȚIUNE ÎN PARTAJ.— CEȘIONARI.— DACĂ AU ACȚIUNEA ÎN NUMELE LOR PROPRIU.— ART. 728, 974, 1825 C. CIV.— ART. 494 PR. CIV.

10 Cesionarii de drepturi succesoriale sau de cotități din aceste drepturi, pot, în numele lor

propriu și pe baza actului de cesiune, să exercite acțiunea în partaj, cesiunea în atari cazuri cuprinzând în sine o subrogare deplină a cesionarului în drepturile cedentului și conferind cesionarului calitatea de comoștenitor, de coproprietar în succesiune cu ceilalți erezi.

2° Cesionarii unor părți indivize dintr'un bun determinat, aparținând unei succesiuni compusă din mai multe bunuri, cum și cesionarii unor bunuri determinate din succesiune, n'au o acțiune de partaj în numele lor propriu, ei nefiind până la partaj, din cauza efectului declarativ al partajului, decât cumpărători sub condiție suspensivă, creditori adică ai eredelui cedent, și nu coproprietari în succesiune cu ceilalți erezi.

Tribunalul,

Asupra finelui de neprimire, ridicat de pârâții I. G. Meriu și C. Gheorghescu, din orașul R.-Sărat, în calitate de tutori ai minoarelor Cornelia și Maria N. Andriano, pentru respingerea ca rău formulată a acțiunii de partaj intentate împotriva lor de reclamantul Ștefan Mărgărit, din R.-Sărat;

Având în vedere actele din dosarul pricinii, susținerile părților și concluziunile Ministerului public;

Având în vedere că, din toate acestea, în fapt, se constată următoarele: Pe urma defunctei Florica St. Gheorghiu, au rămas trei copii minori: Caton, Cornelia și Maria N. Andriano, moșia Topliceni, în întindere de 80 hectare, o vie de 12 1/2 hectare și o casă, toate situate în comuna Sgârceiți, județul R.-Sărat. Caton, unul din moștenitori, devenind major, cu actul autenticat de tribunalul Ilfov, secția de notariat, la No. 19965 din 1914 și transcris de acest tribunal la No. 4047 din 1914, vinde reclamantului Ștefan Mărgărit, a treia parte din moșia Topliceni, cu arătarea că moșia o stăpânește în indiviziune cu surorile lui și cu mențiunea că, în caz de partaj voluntar sau judecătorește, cumpărătorul va lua partea ce-i va cădea lui la sorți. Pe baza acestui act de vânzare, Ștefan Mărgărit, cu petiția înregistrată la No. 1106 din 1915, intentă, în numele său, acțiune de partaj minoarelor Cornelia și Maria N. Andriano, cerând împărțea moșiei Topliceni, în trei deopotrivă părți, din cari una să fie atribuită lui, iar celelalte două minoarelor codevălmașe;

Având în vedere că minorele pârâte, față de această acțiune în partaj, ridică, prin avocatul lor, sub formă de fine de neprimire a acțiunii, chestiunea că, întrucât depe urma mamei lor a rămas moștenire trei imobile

și întrucât reclamantul a cumpărat a treia parte din moșia Topliceni numai, urmează ca dânsul, ca cesionar al unei părți indivize dintr'unul din imobilele succesiunii, nu poate, în numele său, să ceară împărțea acestui imobil, dânsul nefiind coproprietar nici în succesiune, nici în imobil, ci creditor al eredelui vânzător. Ar putea, cu această calitate și în numele cedentului, să provoace partajul întregii succesiuni. Cere respingerea ca rău formulată a acțiunii de partaj, cu cheltueli de judecată;

Având în vedere că reclamantul întâmpină această obiecție cu răspunsul că, deși în succesiune sunt și alte imobile, dânsul, pe baza principiului pus de art. 728 c. civ., că nimeni nu poate fi obligat să rămână în indiviziune, este totuș în drept să ceară împărțea numai a imobilului din succesiune din care a cumpărat partea indiviză, pentru motivul că el numai în acest imobil este coproprietar cu ceilalți moștenitori, și neputând din această pricină să ceară partajul întregii succesiuni, a-i refuză și acțiunea pentru împărțea acestui imobil, înseamnă a-l silii să rămână în indiviziune. Are dar acțiune în partajul imobilului din care a cumpărat partea indiviză. Și, această acțiune — spune reclamantul — o poate exercita în numele său propriu, fiindcă el nu e creditor al eredelui vânzător, ca să exercite acțiunea în numele acestuia, ci cumpărând partea indiviză a unuia din coerezi într'unul din imobilele succesiunii, e coproprietar asupra acestui imobil, dimpreună cu ceilalți coerezi, și coproprietar fiind are acțiune de partaj. Conchide că finele de neprimire e nefundat;

Având în vedere că, față de aceste susțineri, chestiunea de drept pe care trebuie să o rezolve tribunalul, este dacă cesionarul unei părți indivize dintr'un imobil determinat, aparținând unei succesiuni compusă din mai multe imobile, poate, în numele său propriu, să ceară partajul acestui imobil, sau dacă, dimpotrivă, el nu poate cere împărțea decât în numele cedentului, și niciodată numai partajul imobilului din care a cumpărat, ci partajul întregii succesiuni;

Având în vedere că, acțiunea în partaj este dreptul ce aparține comoștenitorilor de a obține, pe cale judecătorească dela codevălmașii lor, împărțea lucrului comun;

Că, această acțiune, fiind o consecință firească a dreptului de moștenire și a indiviziunii de fapt, în care se găsească moștenitorii, urmează că nu poate fi inten-

tată decât de acei cari au calitatea de moștenitori necontestată în momentul intentării ei;

Având în vedere însă că, acțiunea de partaj, ca drept pecuniar nedeclarat personal de nici un text de lege, nu e exclusiv legată persoanei comoștenitorilor. Ea poate fi dar exercitată și de succesorii, cesionarii sau creditorii lor, de unii din aceștia, în numele lor propriu, de alții, în numele moștenitorilor;

Având în vedere că, în privința cesionarilor, numai cesionarii de drepturi succesoriale, sau de cotitați din aceste drepturi, numai acei cari au cumpărat tot dreptul unui erede într'o moștenire, sau $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, etc., din acest drept, numai aceștia au dreptul să intente, în numele lor propriu, acțiunea în partaj, fiindcă cesiunea în atari cazuri cuprinde în sine o subrogare deplină a cesionarului în drepturile cedentului, și face pe cesionar comoștenitor, coproprietar în succesiune cu ceilalți erezi;

Că, în ce privește pe cesionarii de părți din imobile succesoriale, pe cesionarii de părți indivize dintr'un bun aparținând unei succesiuni compusă din mai multe bunuri, aceștia, ca și cesionarii de bunuri determinate dintr'o succesiune, n'au o acțiune de partaj în numele lor propriu, ei nefiind, până la efectuarea partajului, coproprietari nici asupra întregii succesiuni, nici asupra imobilului din care au cumpărat, ei fiind numai creditori ai eredelui vânzător;

Că, într'adevăr, atunci când un erede vinde, în timpul codevălmășiei o parte indiviză dintr'unul din bunurile succesiunii, înseamnă că acest erede a vândut din succesiune ceva determinat — succesiunea fiind compusă din mai multe bunuri — și, cum este știut că, în timpul indiviziunii, dreptul fiecărui erede, pe fiecare bun din succesiune, vine în concurență cu drepturile egale, identice și protivnice ale celorlalți erezi, și că numai prin partaj eredele devine, cu efect retroactiv, din momentul deschiderii succesiunii, proprietar exclusiv și absolut al bunurilor căzute în lotul său — considerat fiind că nici când n'a fost proprietar al celorlalte bunuri — urmează că el, vânzând ceva determinat din succesiune, a făcut o vânzare sub condiția suspensivă a partajului, dacă, adică, bunul din care a vândut partea indiviză va cădea în lotul său. Așa că până la partaj — până la împlinirea condițiunii adică — vânzarea nu există, cesionarului nu i se transmite proprietatea, și el, cumpărând, nu devine dar coproprietar pe acest bun — și nici pe succesiune — cu ceilalți coerezi. Este până

atunci un *ayant cause* cu titlu particular al eredelui vânzător, un creditor al acestui erede;

Având în vedere că, în această calitate, cesionarul nu poate exercită, în numele său propriu, drepturile și acțiunile eredelui cedent. Poate însă, pe baza art. 974 c. civ., să exercite, în numele cedentului, toate drepturile și acțiunile acestuia, poate dar să ceară și împărțeala unei succesiuni, întrucât, după cum am spus și cum rezultă din dispozițiile art. 1825 c. civ. și 494 pr. civ., dreptul de a cere împărțeala unei succesiuni nu e un drept exclusiv legat de persoana moștenitorilor;

Având în vedere însă că el trebuie să provoace, în numele cedentului, partajul întregii succesiuni, iar nu partajul numai al bunului din care a cumpărat o parte indiviză, fiindcă, altminteri, ar însemna ca el să aibă mai multe drepturi decât însuș eredele cedent. Intr'adevăr, eredele cedent nu putea cere partajul unui singur bun din succesiune, fiindcă o avere indiviză, după toate dispozițiile legii relative la partaj, nu poate fi obiectul decât al unei singure împărțeli, lichidarea între coerezi, prin raportul reciproc al liberalităților și contribuția egală la datorii, trebuind să se facă deodată. Or, dacă eredele cedent nu putea cere partajul numai al unui singur bun de succesiune, logic este, firesc este ca nici cesionarul, care exercită drepturile cedentului, să nu aibă acest drept;

Având în vedere că, chiar dacă eredele cedent ar putea să ceară partajul unui singur bun din succesiune — și sunt cazuri când s'ar putea admite acest lucru — cesionarul însă, în tot cazul, n'ar avea acest drept, fiindcă zicând că el poate cere partajul numai al bunului din care a cumpărat o parte, am ajunge la rezultatul ciudat, că am face dreptul lui, înainte de împlinirea condiției, din eventual cum eră, în sigur, fiindcă împărținându-se un singur imobil, neîndoios că va cădea în lotul cedentului o parte din acest imobil, parte care se va atribui cesionarului, conform actului de cesiune, așa că cesionarul, pieziș și înainte de vreme, va ajunge să-și valorifice acest act — act, care de s'ar fi împărțit odată toate bunurile succesiuni și eredelui cedent nu i-ar fi căzut nimic din imobilul din care a vândut o parte indiviză, n'ar fi conferit cesionarului decât un drept de creanță în contra cedentului pentru prețul răspuns acestuia;

Că, astfel fiind, din toate rezultă că cesionarul unei părți indivize dintr'un imobil determinat, aparținând unei succesiuni compusă din mai multe bunuri, poate

numai în numele cedentului, și nu în numele său propriu, să ceară împărțeala, și împărțeala întregii succesiuni, iar nu împărțeala numai a bunului din care a cumpărat partea indiviză;

Având în vedere că, în speță, Ștefan G. Mărgărit a cumpărat o treime din moșia Topliceni și că dânsul, pe baza actului de vânzare și în numele său propriu, a cerut împărțeala acestei moșii. Or, cum succesiunea din care face parte moșia, netăgăduit se compune și din alte imobile, rezultă că dânsul, cumpărând o parte indiviză din moșie, și nu un drept indiviz din succesiune, n'are acțiune de partaj în numele său propriu pentru împărțeala acestei moșii;

Că, dar, finele de neprimirea acțiunii lui, ridicat de pârâte, este fundat;

Având în vedere că reclamantul nu e în drept să invoace dispozițiile art. 728 c. civ. — că nimeni nu poate fi obligat să rămână în indiviziune — spre a-și motiva acțiunea de partaj făcută în numele său propriu pentru împărțeala moșiei din care a cumpărat o treime, și nu e în drept să invoace această dispoziție, fiindcă dânsul, până la partaj, este creditor al eredelui cedent, și nu coproprietar cu ceilalți erezi în moșie ori în succesiune, așa că dânsul nu e cu nimeni în indiviziune;

Că, dar, și din acest punct de privire, finele de neprimire este fundat și urmează să fie admis;

Având în vedere că, fundat fiind finele de neprimire, acțiunea este inadmisibilă și cată să fie respinsă în consecință, iar în ce privește cheltuelile de judecată cerute de pârâte, tribunalul, apreciindu-le și găsiindu-le justificate, conform art. 146 pr. civ., le fixează la suma de 50 lei, pe care reclamantul căzut în proces trebuie să o plătească minoarelor pârâte.

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant C. Negoescu, respinge ca inadmisibilă acțiunea.

Semnați: C. M. Ionescu, C. Negoescu.

CRONICA JUDICIARĂ

Războiul constituie un caz de forță majoră?

Aceasta este chestiunea pe care a cincea cameră a Curții de apel din Paris, a avut să o judece, în ziua de 8 Ianuarie a anului curent.

Răspunsul negativ, prin care Curtea nu admite războiul printre cazurile de forță majoră, va fi de sigur mult comentat, mai ales în actualele momente în care, în fața diferitelor instanțe, se prezintă nenumărate cazuri de asemenea natură.

Dintre toate legislațiile actualmente în vigoare, numai în Italia s'a luat pe cale de decizie administrativă și temporară hotărîrea de a se trece

războiul printre cazurile de forță majoră, chestiunea având a fi tranșată în mod definitiv după trecerea actualelor evenimente.

Revenind la hotărîrea instanței mai sus enunțate, să arătăm cari au fost împrejurările în care a cincea cameră a Curții de apel din Paris a fost chemată să judece, precum și motivele cari au determinat hotărîrea Curții de apel din Paris.

În această afacere eră vorba de a se ști dacă târgurile de cărbuni, încheiate înainte de războiu, erau valabile și trebuiau prin urmare să fie executate.

Tribunalul de comerț din Seina, care a avut să statueze în primă instanță, s'a pronunțat într'un sens afirmativ, decizând, prin urmare, că nu poate fi vorba în cazul de față de forță majoră.

«Societatea de import și export», una dintre cele mai importante case de cărbuni din Franța, a susținut, prin reprezentanții săi, că târgurile încheiate înainte de războiu nu sunt valabile, și că ele nu pot fi executate.

Înainte însă, «Societatea de import și export», fusese condamnată de către tribunal să plătească papetăriei Daguerre, diferența cursului de cărbuni (Cardif) asupra cantităților cu care aceștia (papetăria Daguerre) se aprovizionaseră.

Or, cari sunt motivele invocate de către reprezentanții «Societății de import și export», înaintea Curții de apel, și prin cari se cerea invalidarea sentinței tribunalului de comerț.

Primul motiv este că, fiind războiu, prețurile și asigurările maritime au crescut considerabil.

Al doilea motiv rezidă în existența unei clauze de stil, prin care se stipulă că «în caz de grevă, lock-outs sau altă împiedicare, fie din cauza minelor, a navigațiunii sau a drumurilor de fier, care vor ocaziona o reducere sau întârziere în producție sau transport, aducerile la domiciliu vor putea fi suspendate în mod parțial sau pe deantregul și târgul prelungit cu o durată egală suspendării».

Pe această clauză sprijinindu-se «Societatea de import și export», cerea amânarea executării târgului până după războiu, când prețurile vor redeveni normale.

Or, Curtea, ca și tribunalul de comerț, respingând cererea reprezentanților susnumitei societăți, nu făcea decât să aplice adevărata interpretare a legii care, în cazul de față, nu vede un caz fortuit.

Caz fortuit este atunci când nici o posibilitate nu există pentru una din părțile contractante de a-și executa contractul.

Obstacolul, în cazul acesta, nu este insurmontabil, de neînvinș. El nu face decât să împovăreze, să îngreueze sarcina unuia dintre contractanți.

În ce privește acum cel de al doilea motiv, Curtea îl respinge, spunând că, în clauza mai sus arătată, ca figurând în contract, nu este vorba de războiu și că, prin urmare, părțile neavând în vedere la întocmirea contractului, războiul, nu i se poate face o serioasă aplicare.

Rămâne deci stabilit, și această hotărîre va avea un mare răsunet printre oamenii de drept de aiurea și în Franța mai ales, că războiul nu este un caz de forță majoră.

Grigore Puricescu